

پاڪستان ڪورونا وائرس سيوڪ ايڪٽ مهم

اپريل 2022 - ٻليٽن نمبر 8

ملڪ ۾ ڪرونا وائرس جي مسلسل پکڙجڻ کي منهن ڏيڻ لاءِ احتساب ليڊ پاڪستان سيوا ايڪٽس مهم تحت ڪرونا وائرس بابت غلط خبرن، افواهن ۽ غلط معلومات کي روڪڻ لاءِ ضلعي حڪومتن ۽ ڪميونٽي ورڪرن (رضاڪارن جو هڪ نيٽ ورڪ) سان گڏجي ڪم ڪري رهي آهي. اوپن سوسائٽي فائونڊيشن اداري جي سهڪار سان، سيوا ايڪٽس مهم ڪورونا وائرس جي انگن اکرن تي حقيقتون ڳولڻ ۽ معلومات مهيا ڪري ٿي. اهي هفتيوار ٻليٽين ۽ سوشل ميڊيا جي ذريعي معلومات ۽ عوامي راءِ فراهم ڪن ٿا. شهرين ۾ ڪرونا وائرس کان بچاءُ بابت آگاهي پيدا ڪرڻ انهن خبرن کي مختلف پنجن ٻولين ۾ ترجمو ڪيو وڃي ٿو: انگريزي، اردو، پشتو (آڊيو)، پنجابي (آڊيو) ۽ سنڌي. اهي ٻليٽين آن لائن ۽ آف لائن عوام، سرڪاري کاتن، ترقياتي ادارن، سماجي ۽ انساني تنظيم ادارن جي ڪارڪن سان سان ونڊيا ويندا آهن.

هن مهم ۾ ڪرونا وائرس جي متعلق حڪومتي فيصلن، ويڪسينيشن مهم، ڪميونٽي جا ردعمل ۽ تحفظات کي به شامل ڪيو ويو آهي. هن مهم جو مقصد سماج جي سڀ کان وڌيڪ ڪمزور طبقن ۾ شعور اجاگر ڪرڻ آهي، جن ۾ عورتون، نوجوان، نسلي ۽ مذهبي اقليتون، خواجه سرا ۽ معذور ماڻهو شامل آهن. مهم جي موجوده مرحلي ۾، احتساب ليڊ مقامي عورتن جي ڪميونٽي اڳواڻن کي پڻ شامل ڪيو آهي ۽ انهن جي تربيت ذريعي انهن جي صلاحيتن ۾ اضافو ڪري رهي آهي ۽ ڪرونا وائرس بابت غلط خبرن ۽ غلط معلومات جي ڦهلاءَ کي روڪڻ لاءِ فعال ڪردار ادا ڪري رهي آهي ۽ ڪورونا وائرس سان جڙيل اهڙن مسئلن بابت انهن حقيقتن کان آگاه ڪرڻ آهي.

**ايس-بفتي-ڪي
ٻليٽن ميڊيا-جائے**

**01 ڪورونا وائرس ڪي
متعلق حقائق**

**02 ڪورونا وائرس
اڀڏيٽس**

**03 ڪورونا وائرس
معلومات**

04 فيلڊ انٽرويو

ڪورونا وائرس کے متعلق حقائق

الکوحل جیل سان ڪورونا وائرس ختم نٿو ٿئي.

✓ حقیقت

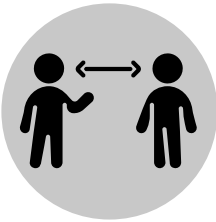
یا

✗ افواه

ڪووڊ-19 بیماری جي شروعات کان صحت کاتي سان لاڳاپيل، جھڙوڪ سي ڊي سي، پاران ڪيل ٻين سفارشن مان هڪ هي آهي ته جراثيم / بيڪٽيريا جي پکيڙ کي روڪڻ لاءِ پنهنجن هٿن کي صابن ۽ پاڻي سان بار بار ڌوئو. جيئن ته ڪورونا وائرس تي مختلف تحقيق جاري آهن، الکوحل جیل هڪ اينٽي بيڪٽيرائڊل ڊزجنٽ جي طور تي ڪارائتو ڏيکاريو ويو آهي. هاڻي اهو تجويز ڪيو ويو آهي ته جيڪڏهن توهان وٽ صابن ۽ پاڻي جي رسائي نه آهي، ته الکوحل تي ٻڌل سينيٽائيزر پڻ استعمال ڪري سگهيو ٿا. جيتوڻيڪ وائرس جي خلاف الکوحل جیل جا اثر قابل بحث آهن، اڪثريت ان ڳالهه تي متفق آهن ته الکوحل جیل جي افاديت جو دارومدار ان وائرس جي قسم تي آهي جنهن کي نشانو بڻائڻ جو مقصد آهي. تحقيقن مان معلوم ٿئي ٿو ته الکوحل جیل نورو وائرس جي خلاف اثراتو نه آهي، پر ڪورونا وائرس، جنهن جي لفافي جهڙي سختي آهي، ان کي الکوحل جیل ذريعي نشانو بڻائي سگهجي ٿو. ثبوتن جي بنياد تي، هر ڪنهن کي صلاح ڏني وئي آهي ته وائرس کان بچاءُ لاءِ خاص ڪري گهرن جي اندروني سطحن کي جراثيم کان پاڪ ڪرڻ لاءِ الکوحل جي ٺهيل سينيٽائيزر جو استعمال ڪن.

ذريعو: واٽرڊ

ڪورونا وائرس (ڪووڊ-19) سے محفوظ رهنے کے لیے درج ذیل حفاظتی اقدامات ڪرڻ چاهيبيں

دو يا دو سے زياده تپون والا دھونے اور سانس لينے کے قابل ڪپڙے کا ماسڪ استعمال ڪري، ٻه اطراف سے ڪهلا ٻوٽا ٺهڻ چاهي

گهر سے ٻاهر دوسروں سے 3 فٽ کا جسماني فاصلہ رکھيں

ڪووڊ-19 کي وڪسين لڳوانے کے لیے خود کو جلد از جلد رجسٽرڊ ڪروائيس اور وڪسين لڳوانے سے پھلے اور بعد کي ہدايات پر عمل ڪريں

اپنے چہرے، آنکھوں اور ناک کو غير ضروري طور پر نہ چھوئيں ڪيونڪہ اس سے وائرس منتقلي کا خدشہ بڑھتا ہے

خود کو اور اپنے ارد گرد کے ماحول کو صاف ستھرا رکھيں

اگر آپ بیمار ٻو جائين تو گهر پر رهيں اور اپنے طبي ماہر سے رابطہ ڪريں

گهر سے ٻاهر غير ضروري سماجي روابط اور رش والي جڳھون پر جانے سے گريز ڪريں

اڊيٽس

ڪووڊ-19 سان گهر جي بحالي تي نو قدم

ڪووڊ-19 جي ڪيسن ۾ واڌ جي ڪري، ڪيترن ئي ملڪن جي صحت واري وزارتن سفارش ڪئي آهي ته جن ۾ هلڪي علامتون هجن يا ڪا به علامت نه هجي، انهن کي گهرن ۾ ئي صحتياب ٿيڻ لاءِ قدم کڻڻ گهرجن. هن فيصلو جو مقصد انهن ماڻهن لاءِ اسپتال جي فراهمي کي يقيني بڻائڻ آهي جن کي تمام گهڻي ضرورت آهي. ورلڊ هيلٿ آرگنائيزيشن (ڊبليو ايڇ او) نون قدمن جي هڪ فهرست مرتب ڪئي آهي انهن ماڻهن جي مدد لاءِ ڪئي سگهجن ٿا جيڪي گهر ۾ پنهنجي بيماري مان صحتياب ٿي رهيا آهن.

انهن قدمن ۾ هيٺيون شيون شامل آهن:

- مقامي صحت اداري ۾ پاڻ کي رجسٽر ڪرايو ته جيئن اهي توهان جي صحتيابي ۾ مدد فراهم ڪري سگهن. مثال طور اسلام آباد ۾ نيشنل انسٽيٽيوٽ آف هيلٿ، هڪ وڏي مقامي اسپتال آهي جتي ڪو به ماڻهو طبي مدد لاءِ انهن جي ويب سائيٽ ۽ ڏنل نمبرن تي رابطو ڪري سگهي ٿو.
- فيصلو ڪريو ته ڇا توهان گهر ۾ رهڻ چاهيو ٿا يا مقرر ڪيل سهولت مان فائدو وٺڻ چاهيو ٿا. جيڪڏهن توهان گهر ۾ رهي ڪري صحتياب رهڻ ٿيڻ چاهيو ٿا ته توهان کي ٻن مڪمل طور تي ويڪسين ٿيل ماڻهن جي مدد جي ضرورت هوندي.
- گهر اندر رهو، سماجي فاصلو رکو، جيئن هڪ الڳ بستري تي سمهڻ.
- گهر جي ڪمرن ۽ ٻين جڳهن کي هوا دار بڻايو.
- ماسڪ جو استعمال ڪريو ۽ صحتيابي جي عرصي دوران صحت جي حفاظتي اصولن تي عمل ڪريو.
- انفڪشن جي سڀني علامتن تي نظر رکو ۽ ان مطابق علاج جاري رکو.
- سخت علامت کي سڃاڻي ۽ فوري طور تي طبي مدد حاصل ڪريو. سخت علامتن ۾ تيز بخار يا سڀني جو درد شامل آهن.
- وڌيڪ معلومات ۽ مدد لاءِ پاڪستان پاران مهيا ڪيل هٿ لائن 1166 تي رابطو ڪريو.

ذريعن: ڊبليو ايڇ او

ڪووڊ-19 جي اصل بنياد لاءِ نه ختم ٿيندڙ جستجو

جيتوڻيڪ هن وقت ڪورونا وائرس جو ٽيون سال آهي، سائنسدان اڃا تائين ناول ڪورونا وائرس جي اصليت جي تصديق ڪرڻ لاءِ جدوجهد ڪري رهيا آهن.

شروعات ۾ 2004ع ۽ 2012ع ۾ وبائي مرضن جو سبب بڻجندڙ ڪورونا وائرس ان مادي جو ذريعو ثابت ٿيا، پر ناول ڪورونا وائرس جي شروعات ڪجهه وڌيڪ پراسرار رهي آهي.

هن مسئلي کي منهن ڏيڻ لاءِ ڪيتريون ئي بين الاقوامي ڪانفرنسون ٿيون پر ڪو به فائدو نه ٿيو. گذريل سيپٽمبر، لينسٽ ڪووڊ ڪميشن ڪرونا وائرس جي اصليت جي تحقيقات لاءِ هڪ ٽاسڪ فورس قائم ڪئي، پر دلچسپي جي تڪرار سبب 14 مهينن بعد ان کي ختم ڪيو ويو. اهڙي طرح چين سان ڊبليو ايڇ او جي تحقيق تڪرارن سبب روڪي وئي.

تنهنڪري ان حوالي سان اسان وٽ ڳالھ ڪرڻ جي لاءِ ڪجهه رعايت آهي ته وائرس ڪٿان آيو آهي. ان سلسلي ۾ پهريون مفروضو اهو آهي ته هن وبا جو قدرتي رستو زونوٽڪ هو. اهو چمڙو (چمگادڙ) کان جانورن ڏانهن ۽ پوءِ جانورن کان انسانن ڏانهن منتقل ٿيو. هڪ ٻيو مفروضو اهو آهي ته هن وائرس جي شروعات هڪ چيني ليبارٽري مان ٿيو.

اهڙين قياس آرائين ڪجهه سوال اٿاريا آهن ته هي وائرس اسان جي آبادي کي متاثر ڪرڻ لاءِ ڇو آيو، اهو ڪيئن وبا بڻجي ويو ۽ ان جو مستقبل ڇا هوندو. هن وائرس جي اصليت بابت مختلف ڪهاڻيون آهن. پر جيئن ته ان جي حقيقي اصليت جي اڃا تائين تصديق نه ٿي سگهي آهي، هرڪو ان ڳالھ تي متفق آهي ته دنيا کي مستقبل ۾ اهڙين وبائي مرضن کان پيدا ٿيندڙ سنگين خطرن کان بچڻ لاءِ مڪمل تيار رهڻو پوندو.

ذريعن: الجزيرة

معلومات

فيلڊ انٽرويو

هن بليٽن ۾ اسان ڪترينا خان جو انٽرويو ڪيو جيڪو خواجه سرائن جي تربيت لاءِ هڪ فلاحی تنظيم آهي ريهيبلٽيشن ايجوڪيشن اسڪلز ڊولپمينٽ (RESA) جي صدر پڻ آهي. انٽرويو ۾، اسان اهو معلوم ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي ته پاڪستان ۾ خواجه سرائن برادري کي ڪوڊ 19 جي حوالي سان ڪيئن نظرانداز ڪيو پيو وڃي. هي فلاحی ادارو خواجه سرائن برادري جي لاءِ وڏو ڪم ڪري رهيو آهي. هي هڪ انتهائي اهم تنظيم آهي جيڪا خواجه سرا برادري جي حقن لاءِ ڪم ڪري رهي آهي، انهن جا مسئلا حل ڪرڻ ۽ انهن کي ڪورونا وائرس کان بچڻ لاءِ آگاهي فراهم ڪرڻ آهي.

ورٽل انٽرويو بابت وڌيڪ هيٺ پڙهي سگهو ٿا.

پاڪستان ۾ خواجه سرا برادري اڳ ۾ ئي ڪورونا وائرس جي خلاف امتیازي سلوڪ جهڙن مسئلن کي منهن ڏئي رهي هئي، تنهن ڪري ڪورونا وائرس توهان جي ڪميونٽي جي مسئلن ۾ اضافو ڪيو هوندو، مهرباني ڪري ڇا توهان اسان کي ڪورونا وائرس کان متاثر ٿيڻ کان اڳ ۽ پوءِ پنهنجي ڪميونٽي جي ماڻهن جا ڪجهه تجربا ٻڌائيندا؟

هڪ پنتي پيل برادري جي حيثيت سان اسان کي پهريان ئي ڪيترائي مسئلا درپيش هئا پر ڪورونا وائرس اسان جي مسئلن ۾ اضافو ڪري ڇڏيو آهي.

ملڪ ۾ لاک ڊائون سبب حڪومت پاران گڏجاڻين ۽ تقريبن تي پابندي لڳائي وئي جيڪي اسان جي آمدني جو ذريعو هئا ۽ پوءِ اسان پنهنجي گهرن تائين محدود ٿي ويا سين. ڪورونا وائرس جي پهرين ۽ ٻي لهر تمام خطرناڪ هئي ان ڪري اسان کي پنهنجي ڪميونٽي جي حفاظت لاءِ قدم کڻڻا پيا. حڪومت اسان جي ڪميونٽي جي آگاهي لاءِ ڪا به سهولت فراهم نه ڪئي. اسان سوشل ميڊيا ذريعي ڪورونا وائرس سان لاڳاپيل احتياطي تدابيرن ۽ بچاءُ جي طريقن بابت ڄاڻ حاصل ڪئي ۽ پوءِ انهن کي پنهنجي ڪميونٽي تائين پهچايو.

ڇا خواجه سرا برادريءَ ۾ اهڙا ماڻهو هئا جن کي ويڪسين نه ڪرائي هئي، جيڪڏهن ائين آهي ته ان جا سبب ڪهڙا آهن؟

سماج ۾ گردش ڪندڙ مختلف افواهه جي ڪري خواجه سرا برادري به ويڪسينيشن ڪرائڻ کان لنوائي رهي هئي. ڪجهه افواهه موجب، جيڪي ماڻهو ڪوڊ-19 جي ويڪسينيشن ڪرائڻ کان پوءِ اهي ٻن سالن اندر مري ويندا. ويڪسين جي فائدين ۽ ويڪسين دير ڪرائڻ جي نتيجن کي سمجهندي، مون پنهنجي تنظيم سان ملي ڪري ڪم ڪيو ته جيئن ڪوڊ-19 جي متعلق افواهه، قياس آرائي ۽ غلط معلومات کي منهن ڏيڻ لاءِ پنهنجي ڪميونٽي ۾ آگاهي پيدا ڪرڻ تي ڪم ڪيو انهيءَ سان گڏوگڏ پنهنجي ڪميونٽي جي ماڻهن لاءِ شناختي ڪارڊ ٺهرائڻ ۽ ويڪسينيشن جي عمل کي لاڳو ڪرڻ لاءِ ڪم ڪيو.

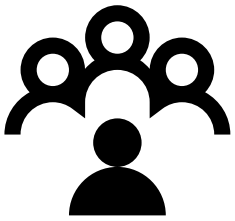

معلومات

ڪرونا وائرس جهڙي عالمي وبائي مرض جي دوران خواجه سرائن برادري کي صحت جي ڪهڙن مسئلن کي منهن ڏيڻو پيو؟

ان سلسلي ۾ اسان کي ڪيترائي مسئلا درپيش هئا. ويڪسين جي دستيابي کان اڳ اسان جي ڪميونٽي جي ميمبرن کي اسپتال جي اندر وڃڻ جي اجازت نه هئي. اسان جي ڪميونٽي جا جيڪي ماڻهو ڪورونا وائرس کان متاثر ٿيا هئا انهن کي ان بنياد تي واپس موڪليو ويو ته اهي مردن يا عورتن جي وارڊن ۾ داخل ٿيا ٿي سگهون. ايسٽائين جو اسان جي ڪميونٽي ۾ جيڪي ڪورونا وائرس جون سخت علامتون هيون انهن کي نظرانداز ڪيو ويو. پوءِ اسان کي حڪومت پاران تجويز ڪيل ڪوڊ-19 لاءِ ايس او پيز تي عمل ڪرڻو پيو ته جيئن اسان جي ڪميونٽي ۾ ماڻهن جو خيال رکيو وڃي. اسان کي هڪ ٻيو مسئلو درپيش ٿيو ته ويڪسينيشن لاءِ شناختي ڪارڊ گهربل هئا ۽ اسان وٽ شناختي ڪارڊ نه هجڻ ڪري اسان کي ويڪسين نه لڳائي وئي، جنهن جي نتيجي ۾ اسان جي ڪميونٽي جو وڏو حصو ويڪسين کان محروم رهجي ويو.

ان کان علاوه جن وٽ شناختي ڪارڊ موجود هئا انهن کي به مشڪلاتن جو منهن ڏيڻو پيو ڇاڪاڻ ته ويڪسينيشن سينٽرن ۾ صرف مردن ۽ عورتن کي ويڪسين ڪرڻ جي اجازت هئي.

توهان جي ڄاڻ موجب، ڇا خبرپختونخواه حڪومت خواجه سرائن برادري ۽ سماج جي ٻين پنتي پيل طبقن لاءِ ڪو خاص امدادي نظام شروع ڪيو آهي؟

ڪي پي حڪومت پاران سماج جي ڪنهن به پنتي پيل طبقن سميت خواجه سرائن برادري لاءِ ڪو به خاص امدادي نظام شروع ناهي ڪيو ويو. جڏهن اسان کي انهن جي تمام گهڻي ضرورت هئي، انهن کا به مدد نه ڪئي ۽ نه ئي اهي اسان جي ڪيمپن جو دورو ڪرڻ آيا. اسان پنهنجي مدد پاڻ تحت پنهنجي ڪميونٽي ۾ ماڻهن جي مدد ڪئي. تنهن هوندي به خانگي شعبي سان رابطو ٿيو مون کي ڪورونا وائرس بابت آگاهي وڌائڻ لاءِ رابطو ڪيو ويو ۽ پوءِ اتان کان ڪرونا وائرس بابت اهم معلومات حاصل ڪرڻ بعد مون ان کي پنهنجي ڪميونٽي تائين پهچايو.

ڇا توهان مستقبل ۾ اهڙي ايمرجنسي کي منهن ڏيڻ لاءِ حڪومت کي خواجه سرائن برادري جي حوالي سان ڪجهه تجويزون ڏيڻ چاهيندا؟

خواجه سرائن ڪميونٽي جي ميمبر جي حيثيت ۾، مان چاهيان ٿو ته حڪومت جيڪي مستقبل ۾ عالمي وبا جي ڪري پيدا ٿيندڙ ڪنهن به هنگامي صورتحال کي منهن ڏيڻ لاءِ منصوبا ٺاهيا وڃن ته اسان کي انهن سماجي منصوبن جو حصو بڻايو وڃي. حڪومت طرفان پنهنجي شهرين لاءِ شروع ڪيل ڪنهن به مدد ۽ هدايت مان اسان جي ڪميونٽي کي هميشه نظرانداز ڪيو آهي. خبرپختونخواه ۾ خواجه سرائن برادري جي مدد ڪرڻ لاءِ حڪومت ۽ ريڊ فائونڊيشن پاران گڏيل طور تي هڪ سروي ڪرايو ويو آهي، جنهن ۾ معلوم ٿيو ته خبرپختونخواه ۾ قومي سڃاڻپ ڪارڊ رکندڙ خواجه سرائن جو انگ 20 هزار کان وڌيڪ آهي. جنهن جو هڪ وڏو تعداد شناختي ڪارڊ نه هجڻ سبب نظر انداز ڪيو ويو آهي. هن سروي جي نتيجي ۾، لاک ڊائون مان متاثر اسان جي ڪميونٽي جي ميمبرن کي رليف فراهم ڪرڻ لاءِ مختلف راشن پيڪيجز ورهايا ويا. منهنجو خيال آهي ته حڪومت کي اڳتي اچڻ گهرجي ۽ خواجه سرائن برادري جي رجسٽريشن مڪمل ڪرڻ گهرجي ته جيئن هن برادري جا سڀئي فرد ويڪسين ڪري سگهن ۽ پنهنجو بچاءُ ڪري سگهن.

ان کان علاوه حڪومت اسان جي ڪميونٽي لاءِ الڳ ويڪسينيشن سينٽر قائم ڪري اسان جي مدد ڪري سگهن ٿا. اهڙي طرح هڪ الڳ ڪيش سپورٽ پروگرام شروع ڪيو وڃي ته جيئن اهڙي مشڪل وقت ۾ خاص ڪري اسان جي ڪميونٽي جي پنتي پيل ماڻهن کي زندگي جون بنيادي ضرورتون جو پورا ٿو ڪن. صحت کاتي جي سهولتن جي فراهمي کي يقيني بڻائي سگهجي ٿو جنهن مان نه صرف خواجه سرائن پر سماج جي ٻين پنتي پيل طبقن کي به فائدو پهچي سگهي ٿو.

ڇا توهان پنهنجي ڪميونٽي جي ماڻهن لاءِ پيغام ڏيڻ چاهيندو ته هو ڪرونا وائرس سان ڪيئن بهتر مقابلو ڪري سگهن؟

مان پنهنجي ڪميونٽي کي گذارش ڪرڻ چاهيان ٿو ته حڪومت پاران جاري ڪيل ايس او پيز کي غور سان ٻڌڻ ۽ انهن تي عملدرآمد ڪري يقيني بڻائين ڇو ته اهي اسان جي فائدي لاءِ آهن. مهرباني ڪري جلد کان جلد ويڪسينيشن حاصل ڪن. ماسڪ جو استعمال ڪن ۽ سماجي فاصلن کي به يقيني بڻايو وڃي ۽ پنهنجي آس پاس جي ماحول کي صاف سٿرو رکن. پنهنجي زندگي سان پيار ڪريو ڇو ته اهو صرف هڪ ڀيرو ئي ملندي آهي.

مان پنهنجي ٽيسٽ ڪاٿان ڪرائي سگهان ٿي / سگهان ٿو؟

اسلام آباد	صحت جا قومي ادارا پارڪ روڊ ، چڪر شھزاد ، اسلام آباد
ڪراچي	آغا خان يونيورسٽي اسپتال ، اسٽيڊيم روڊ ، ڪراچي ، سنڌ
حيدرآباد	لياقت يونيورسٽي آف ميڊيڪل ۽ هيلٿ سائنسز (لمس) ، لبرٽي مارڪيٽ سرڪل ، ويجھو لياقت يونيورسٽي اسپتال ، حيدرآباد ، سنڌ
خيرپور	گمبٽ انسٽيٽيوٽ آف ميڊيڪل سائنسز ، گمبٽ ، خيرپور ، سنڌ
پشاور	حيات آباد ميڊيڪل ڪمپليڪس ، 4 فيز 4 حيات آباد ، پشاور ، ڪي پي ڪي
مردان	چغتائي ليڊ ويجھو الغيرز بينڪ ، مردان پوائنٽ ، شمسي روڊ ، مردان ، ڪي پي
هري پور	ايسلز ليڊز ، ٽي ايم اي پلازا دڪان نمبر 6 ، نزد گرلز ڊگري ڪاليج سرڪل روڊ هريپور ، ڪي پي ڪي
لاهور	شوڪت خانم ميموريل اسپتال ، 7 اي بلاڪ آر. 3 ايم اي جوهر ٽائون ، لاهور ، پنجاب
ملتان	نشتر اسپتال ، نشتر روڊ ، جسٽس حامد ڪالوني ، ملتان ، پنجاب
راولپنڊي	آرمي فورسز انسٽيٽيوٽ آف پيٿالوجي رينج روڊ ، سي ايم ايڇ ڪمپليڪس ، راولپنڊي ، پنجاب
کوئٽه	فاطمه جناح اسپتال بھادر آباد ، وحدت ڪالوني ، کوئٽه
مظفر آباد	عباس انسٽيٽيوٽ آف ميڊيڪل سائنسز (اي ايم ايس) امبور ، مظفر آباد ، آزاد ڪشمير
گلگت	ضلعي هيڊ ڪوارٽر اسپتال اسپتال روڊ ، گلگت ، جي بي

وڌيڪ شهرن جي ڳولا ڪريو COVID-19 صحت جو صلاحڪار پليٽ فارم

[COVID-19 Health Advisory Platform](#)